

SZEKELY-UDVARHELY

1848-AS FÜGGETLENSÉGI POLITIKAI SZEKELY UJSÁG

Megjelen hétenként kétszer: csütörtökön és vasárnap.
Előfizetési ára helyben házhoz hordva, vagy vidékre postán küldve: egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér. Külföldre egész évre 12 K. — M. kir. postatakarékpénztári csekk- és kliring 10,489 sz. — Helyközi telefon 15. sz.
Mindenféle díjak Székelyudvarhelyt előre fizetendők.

FELELOS SZERKESZTŐ:
BETEGH PÁL
LAPTULAJDONOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 31. szám, hova az előfizetések, kéziratok és hirdetések küldendők. Kéziratokat vissza nem adunk. — Hivatalos hirdetések 100 szóig szavankint 6, azon felül 4 fillér, magán hirdetések négyzet cm 8 fillér, többszöri közlésnél 6 fillér. — Nyílt-tér sora 1 korona

Nem uri, hanem koldus.

Irtá: *Kossuth Ferenc.*

Az a hosszú vita, mely a kultusz-tárca körül kifejlődött, azt a szomorú tény bizonyította be, hogy a mostani képviselőház többet foglalkozik a vallásoknak, mint a közoktatásnak az ügyével. Erősen megvagyok arról győződve, hogy ez nem helyes és hogy nincs is az ország érdekében.

Ott, ahol annyi vallás és annyi hitélet van, mint Magyarországon, a vallás ügyeit, amennyire csak lehet, a közügyek terétől el kellene különíteni; nálunk kerülni kellene azt, ami magyart magyar ellen uszít oly erővel, mint ezt a vallásos érzelmű ember teheti. Ettől tartózkodni kellene a hívőknek más hívőkkel szemben, de még a hitetlenekkel szemben is. Ezeknek pedig kétszeresen tartózkodniok kellene a hívőkkel szemben, kiket az ő hitetlenségük mélységesebben sért, mint az ő hitetlenségüket sérti a hívők vallásos érzése.

Magyarországon hagyományos volt a vallás terén a legnagyobb türelmeség; ez magából az ország történelméből fejlődött ki, mint valóságos nemzeti szükség.

Sokáig ugyanaz a hatalom, ugyanabban az időben támadta meg a vallás és a nemzet szabadságát, úgy hogy az együttes védekezés szüksége a hazafiak lelkében ugyszólván nivellálta a felekezeti türelmetlenséget. Egymás mellett álltak a haza és a vallás szabadságának védelmében katolikusok és protestánsok. És a protestantizmust számtalan nagynevű, mélységesen hívő katolikus védte ép oly buzgalommal, mint ahogy a protestánsok védtek önmagukat és hazájuk szabadságát.

Valóban aggasztó tünet az, hogy éppen most mutatkozik a hajlandóság a vallási surlódások kiélesítésére, mikor feltétlenül bizonyos, hogy csakis a szabadság és a szabadelvűség irányában fejlődhetik a nemzet és mikor Bécs felől az ellenkező irányzat úgy is fenyeget, ami elégséges memento lehetne a magyar hazafiság számára...

E tárgyról azonban már többször irtam, nem akarok tehát visszatérni rá, annál kevésbé, mert remélhetőleg a képviselőházban az áldatlan vitának most már vége lesz.

Inkább arra mutatok rá, ami véleményem szerint nem eléggé dombordott ki a vitában: hogy a magyar közoktatás nagyobb lendülettel felkarolandó ügyének tulajdonképpen nem annyira az egyetemi oktatást, mint inkább a gyakorlati oktatás fejlesztését tekinteni.

Okuljunk a leggyorsabban haladó ország nagyon is tanulságos példáján: az Amerikai Egyesült-Államokén!

Ennek az óriási államnak most már 95 millió lakosa van; 1850-ben, midőn felejtethetlen édes atyám ott

járt és megjelenése a magyar nevet dicsfénytel vonta körül, az Egyesült-Államoknak csak 23 millió lakosa volt, akkori kereskedelme 318 millió dollár értékű volt, 1910-ben pedig 3269 millió dollár értékű. Ipari termelése akkor 1019 millió dollárt ért, 1910-ben 20 000 millió dollárt. Ime a mesészerű haladás rövid vázlat.

Ennek az Amerikának egyetemében, felső középiskoláiban („colleges“) és technikai (szinte felső) középiskoláiban mindössze 250 ezer növendéke volt 1910-ben.

Ismételten is kiemelem, hogy 95 millió lélek közül csak 250 ezer!

Pedig ezeknek a felsőbb iskoláknak anyagi eszközei nem hiányoztak. Összes vagyonukat 500 millió dollárra, tehát közel 2500 millió koronára becsülik és évi jövedelmüket 60 millió dollárra, tehát közel 300 millió koronára.

Ezzel szemben az amerikai „Common school“, tehát az alsóbb és gyakorlati oktatással foglalkozó iskolákban 18 millió tanuló volt. Hasonlitsuk össze e számot az előbb említett 250 ezerrel és feltűnő lesz előttünk a közoktatás óttani irányzata.

Vegyük még ehhez hozzá a 2 millióra tehető tanulókat, kik magán professzionális iskolákba járnak és azt fogjuk látni, hogy körülbelül 20 millió tanuló jár „Common school“-ba (alsóbb iskolába) és professzionális iskolába; és csak 250 ezer jár a felsőbbekbe.

Ez mutatja e gyorsan fejlődő és rohamosan haladó nagy országnál, hogy a közoktatás iránya feltétlenül gyakorlati és hogy azoknál, kik a tudományos foglalkozást nem tűzik ki célul, inkább professzionális és elemi, mint egyetemi.

Ezzel szemben nálunk mit tapasztalunk? Azt, hogy ha egy igen alárendelt állású ember, hacsak legkevésbé van is meg a lehetősége rá: fiából ügyvédet, mérnököt, orvost, tanítót, leányából tanítónőt igyekezik nevelni, vagy más szóval: urat.

Az így kitanított és a tanult proletárság tömegét növelni szánt sokaság egész életében nyomorog, nem termel, hanem csak fogyasztana, ha lenne mit fogyasztania.

Az iskoláztatást nem abban az irányba végezte, hogy elméje megnyíljék és megszerezze azokat az elemi tudományos ismereteket, amelyeknek segítségével apjának szerény, de tisztességes mesterségét a tanulatlan atyánál jobban, ügyesebben, sikerebben tudhatná üzni a tanultabb és kiképzettebb fiú, hanem abban az irányban nevelik a szerencsétlent, hogy az urinak nevezett és fájdalom már nagyon is tulsufolt nem uri, hanem koldus-professziókat tömje s ezekben a nyomorúságos megélhetésért versenyezzen. És ha megengedhető eszközökkel nem bír megélni, kénytelen legyen koplalni,

vagy az erkölcsi színvonalon alább szállni; amivel azután előbb-utóbb minden professzió színvonala le fog nyomtatni. Ez pedig épenséggel nem fogja hazánk kulturális színvonalát emelni. Másrészt pedig maga az iparos és kézi munka is megállni fog, mert kiművelődött jó munkás helyett koplaló egyetemi végzett ember lesz mennél több.

A társadalmi bajok és betegségek lánc-szeméi egymásba kapcsolódva haladnak nálunk, amiben kétségtelenül része van a téves társadalmi felfogásnak és a téves közoktatási irányzatnak.

Ne higgye senki, hogy szellemi haladást jelent az, ha az egyetemek szükeknél bizonyulnak s újakat kell felállítani. Hisz a létezőknél sincsenek mindig zsúfolva tele termek, mert egy nagyon rossz szokás van elterjedve, a vizsgák előtt két-három hónappal erősen magoló fiatal emberek belesápadt arcúkat lehet látni; de az így gyorsan bemagolt tudás éppen ilyen gyorsan elpárolog.

Egygyőződésem szerint a magyar társadalomnak még nagy utat kellene megtennie abban az irányban, hogy ne becsülje többre, ne tartsa inkább urnak azt, aki az egyetemen valahogy diplomát kapott, mint azt, akinek az élet sikere adott diplomát.

A munka az, mely urrá tehet és nem a diploma; a becsületes, lelkiismeretes, szorgalmas, jó és sikeres munka. Ezt kellene belevívni a közfelfogásba. És azt, hogy becsülje többre a társadalom azt az ipariskolát végzett embert, ki becsületes munkával felküzdötte magát a vagyonosság terére és ezzel hazájának s a társadalomnak termelő, hasznos tagjává lett, mint például azt a dr Ph-át, aki koplal és elméje nagyságát azzal affirmálja, hogy a teremtő Isten létezését letagadja és az ő szülőhazáját megtagadja.

Bár látnék olyan szellemet (amit pedig csak a helyes közoktatási irányzat idézhetne elő), amit a következő esetben láttam.

Amerikában egy emigráns vitéz 48-as honvédszázados, nem tudván mi-ből élni, seprűket árult az utcán; mikor egyszer készlete kifogyott, egy nagy raktárba ment el, hogy vegyen újra egy kis mennyiséget. Miután seprűt kiválasztá és keservesen összeszedett filléréivel kifizeté, elővett egy kötelet, melylyel seprűt összekötötte és nagy erőfeszítéssel, többszöri kísérlet után a hátsóra vette, kifelé indulva velök. Mielőtt a raktár ajtójához ért volna, utána kiáltott a tulajdonos: „jó ember (my good man), összeesél terhed alatt, itt van a raktár egy hordárja, fizess neki néhány centet, majd segít elvinni seprűidet.“ Az egykor büszke honvédszázados megállt és így felelt: „szegény ember vagyok, dolgoznom kell és dolgozni akarok, azért, hogy magamnak munkát kiméljek meg, nem fizetek.“ — „Megállj csak!“ kiáltá az újra megin-

dulóra a tulajdonos: „itt csak készpénzért árulnak seprüket, de neked hitelre adok, mennyit akarsz?”

Az amerikai megbecsülte a munkát. Ha a magyar azzal hengegett volna, hogy ő ur volt és kapitány, talán mert magyar volt, kezét szoritott volna vele; de mert erősen dolgozó ember volt, nem kezét, hanem hitelt is adott neki!

Városi és vármegyei helyi bajok.

— Egy kis tisztító tűz. —

I.

Természeti fekvésénél és gazdag ásványvíz forrásainál fogva, egészségi tekintetben Székelyudvarhelynek az ország első városainak sorában kellene helyet foglalnia. S dacára hogy minden kíváncsi megvan a tekintetben, hogy a megillető pozíciót el is foglalhassa, mégis a lakosság nemtörődömségénél fogva a városok között hátul s ottan is eligalig sántikál.

A lakosság számarányához mérten rémítően magas a halálozási százalék, s általában nincsen meg az a természetes szaporulat, aminek a város fekvése, környékének természeti gazdagsága után meg kellene lenni.

Szomorú állapot ez, indokát két okban lelhetjük meg csupán. Egyik ok gazdasági, a másik egészségi ok.

A gazdasági ok feltétlen a székelynép helytelen gondolatvilágából, nevezetesen az óriási perlekedési viszketegből és a munka iszonyból fakad. Itt ugyanis a férfi népség mindenre kapható inkább, mint arra a munkakörre, amelyet tényleg betöltenie kellene. Nap-nap után tapasztalhatjuk, mikép a nehéz mezei munkát nők teljesítik s addig a férfiak vagy a korcsmók erkölcsrontó helyiségében, vagy üzérkedésben és sokszor a bíróságok helyiségében töltik el a drága megfizethetetlen munkaidőt.

Legvirágzóbb és hasznothajtóbb foglalkozások egyike ezen vidéken a korcsmárosság, legjövendőmezőbb üzlet a pálinkamérés.

Nincs talán az egész országban annyi haszontalan perlekedés, mint éppen ezen a vidéken. Ami itten folyik ugyanis, az már nem a megsértett jogrend helyreállítására irányuló törekvés, hanem a perlekedési viszketeg kóros betegségének a kielégítésére irányuló igyekezet.

Van itt per, amelyben a pertárgy értéke 3—4 korona s a konok perlekedési vágy következtében száz koronákat költenek reá perköltségek gyanánt. Tapasztalhatjuk továbbá, hogy rendes megszokott beszélgetésüket igen gyakran becsületsértésnek minősítik csak azért, hogy legyen jogcím a perlekedésre s mivel büntető törvénykönyvünk a becsületsértések kritériumának meghatározását nem foglalja magában, s minthogy a bírót nagyon is megköti a tekintetben, hogy a becsületsértések tényálladkának, kritériumának megállapításánál, az érdekelt felek gondolatvilágát és rendes megszokott életmódját is mérlegelés tárgyává tegye van per oly összeszólalkozásokból is, amelyek közletről sem meritik ki, a felek társadalmi állásának figyelembe vétele mellett a becsületsértés fogalmát.

Miután ezek fejtegetésével arra kívántam reá mutatni, hogy városunk fejlődésének gazdasági okai miből erednek, e kérdéssel nem foglalkozom ezuttal bővebben, hanem reá térek inkább az okok okozatának az ismertetésére.

Amint említettem városunk fejlődésének, s ennek következtében a lakosság boldogulásának gazdasági és egészségi okai vannak.

A gazdasági ok abban nyilvánul, hogy úgy a város, mint a vidék lakossága nem tudja, sőt nem is akarja kihasználni azt amit a természet önként, kevés fáradság árán, tehát csaknem ingyen felkínál.

Városaink és a szomszéd falvak határai dus legelőkből áll, mégis az állattenyésztés oly kismérvű, hogy annak létezését alig vagyunk képesek észrevenni. A szarvasmarhatenyésztésnek igen kedvező alkalom kínálkozik s annak dacára, a tejtermékek nem csak hihetetlen magas árakkal, de tisztátalan s hamisított voltokkal is kiállják a versenyt az ország bármely legelő nélküli vidékének forgalomba hozott tejtermékeivel.

Piacunkon árusított s méregdrága tejfel csaknem kovász nélkül kifut az edényből csak egy kis melegre jusson. A turó, orda és tej tisztaságáról meg felesleges is beszélni. Nem vagyok szakember e tekintetben, de azt hiszem, hogy egy előre be nem jelentett és alapos hatósági városi vizsgálat, a tisztességes elárúsítók, valamint a fogyasztó közönség elvitathatatlan előnyére, — meglepő dolgokat hozna nyilvánosságra.

Korunkban, amidőn a megélhetés hovatovább lehetetlen lesz, amidőn a járványos betegségek mindennaposak, egyik elvitathatatlan jogos igénye a fogyasztó közönségnek az, hogy a drága pénzen, verejtékes kereset árán beszerzett élelmi cikkek tiszták, élvezhetők legyenek s hogy azok táplálásukra, ne pedig betegségünk előidézésére szolgáljanak.

A kolera, tifusz s számtalan járványoszerűleg fellépő betegség, a tisztátalan tápanyagok útján jut az ember szervezetébe s amikor százezrek fordítatnak a külső tisztaság elérésére, a betegség elfojtására, talán nem volna sárba dobott pénz az sem, amit ezen betegségek fellépésének megakadályozására fordítanánk, a forgalomba hozott élelmi cikkek állandó és alapos vizsgálatára költenénk. — s s.

A tanítók és a szociálisták.

E cím alatt mély szemléletről tanuskodó nagyérdékű cikkelyt közöl a Budapesti Hírlap egyik számában Szalay Pál tollából. E cikk tartalma kibővítve ugyanazt mondja, amit mi röviden a „Székely-Udvarhely“ ez évi 41-ik számában az állami tisztviselők lakáspénzéről szóló belügyminiszteri rendelet ismertetésével kapcsolatosan elmondani kívántunk, csak más szempontból világítja meg a sürgős ügyet.

Tény az, hogy a tanítóság körében nagy az elégedetlenség és e miatt komoly veszedelem fenyegeti a haza jövőjét.

Erre mutat reá a B. H. cikkelye is, amelyet inre, szóról-szóra és fontosságánál fogva e helyen közölünk:

A tanító az iskola. A milyen a tanító világnézete, olyaná alakul a gondozására bízott gyermeké. Így gondolják ezt a nemzetköziet is. Miután az alkotmány sáncait az egyenlő és titkos választójog révén eddig még nem tudták bevenni, most az iskolát akarják meghódítani maguknak, hogy majdan a felnövekedett mostani gyermekgenerációval vivják meg döntő ütközetüket a haza és valóság ellen. Ha ők győznek, e kettő mindenestre vesztes lett.

Apponyi 1907-iki törvénye a tanítóknak tisztességes megélhetést biztosított. Csak hogy azóta négy év telt el, mely alatt mindennek az ára legalább is 25 százalékkal emelkedett. A tanítók fizetését az Apponyi-féle törvény alig emelte nagyobb százalékkal. Elmondhatjuk tehát, hogy a tanítóság javadalmazása tekintetében csaknem azon a ponton van, mint volt a fizetésrendezés előtt. S ha a drágaság az eddigi arányokban fokozódik, akkor a tanítóság egy teljesen lerongyolódott státusz lesz. Az anyagi züllés meglazítja közöttük a fegyelmet, azt az etikai összetartó kapcsolatot, mely nélkül a nagy testület szétmállik, részekre bomlik, nagy, nemzeti hivatását elveszti szemé elől s partikurális törekvéseket szolgál.

Maga a tanítóság hallgat, már nem kér. Ellenben megjelennek a nyílt színen fogadatlán prókatorai, a nemzetközi szociálisták, s ők követelik számukra a jobb javadalmazást.

Ezzel akarják megnyerni a státusz szimpatiaját s így előkészíteni a talajt eszméik számára.

Egy nyomorgó, nélkülöző tömegnek a gondolatait pedig nagyon könnyű abba a szférába terelni melyben a nemzetközietek fantáziája mozog. Ha ezt elérték, félig-meddig nyert ügyük van. A vidéki ember a tanító szájából szívesen hallja a szocialistáknak azt a tanítását, melynek alaptónusa mindig: „Le a vagyonos osztállyal!“ Vagyonos osztály alatt legtöbbsnyire az értelmiséget kell érteni. Ez az egyik út céljuk felé. A másik út az, hogy a tanító az életigazságokat nemzetköziet észjárás szerint átalakítva adhatja be a kezére bízott ifju generációnak. Ezzel destruktív irányzatot vesz az iskolai nevelés és a sajtó még csak nem is gyakorolhatja e téves eszmék ellen konzerváló hatását, mert bizony a tanító silány fizetéséből nem vonhat el semmit szellemi táplálékra.

A Wlassics-Apponyi éra alatt volt a tanítóságnak irodalmi nivón álló szaklapja, a Néptanítók Lapja, melyet minden iskola ingyen kapott s így még a legelszigeteltebb falu tanítójának is meg volt adva az alkalom, hogy fejleszthesse szaktudását, tágihassa szellemi látókörét. A vallásferkölesi és hazafias eszményeket ébren tartotta ez a lap minden tanító lelkében.

Ezt a fontos hivatást betöltő lapot a miniszterségtől megvaló Apponyi megszüntette. A mostani kultuszminiszter ugyan életre keltette, de annak csak — úgy látszik, anyagi erő híján — az árnyékát. Száraz, a szó szoros értelmében hivatalos lappá zsgorodott, melyben kinevezések, áthelyezések, nyugdíjazások jelennek meg, a minék a népoktatás emelésére semmi haszna nincs.

Az ellenség mindig a védtelenül hagyott ponton koncentrálja erejét. Miután a kultusz-kormány a népoktatás nagy érdekeit így nem védi meg a sajtó hatalmával is, a szocialisták és szabadkőművesek — kapva az alkalmon — igyekeznek eszméiket a nép szélesebb rétegeibe átszivárogtatni.

Polónyi egyik képviselőházi beszédében főlemlítette, hogy az Uj Korszak című politikai tanügyi lapot a szabadkőműves páholyok szubvencionálják. Ez a lap sok ezer példányban árasztja el a vidéket rövid időközben megjelenő mutatószámával s destruktív irányu cikkeivel fölzáklítja a lelkeket. Veszedelmes méregpiluláit mindig a tanítóság sanyaru helyzetén való siránkozás ostyájávonja be. Hirdeti a vallásferkölesi iskolaiból való kiküszöbölését, a mit igazi pedagógus nem helyeselhet. Hirdet szekularizációt.

A Tanítók Szabad Egyesületének feloszlata és Rakovszky ismeretes interpellációja csak olaj volt a tüzre, mert a revezett egyesület volt vezetőségét, továbbá a szocialistákat erősebb akció kifejtésére tüzelte, s a nemzetközietek népgyűléseiken — mint a temesvári és székesfehérvári — nyíltan felkínálkoznak a tanítóságnak. Ha az általuk elvetett mag megfogamzik, akkor a tanító nem a nemzet boldogulásának, hanem a jövődő társadalmi anarkijának veti meg alapját.

Polónyi csak a minap fejezte ki aggodalmát azon, hogy a szabadkőművesesség milyen befolyást gyakorol a közoktatásra. Csernoch érsek a Szent István-Társulat közgyűlésén száll sikra a szabadgondokozók ellen és szükségesnek tartja különösen hangoztatni a vallásferkölesi világnézeti és nemzeti szellem terjesztését. Tisza István gróf a Magyar Figyelőben írja: „A magyar fitalság modern profétái ki akarják ölni lelkéből a vallásferkölesi világnézetet, a nemzeti ideált.“ E nyilatkozatok is bizonyítják, hogy a veszedelem ajtónkon kopogtat, hogy a nemzetköziet szellem tért akar hódítani az iskola falain belül is, holott ez eddig a keresztény világnézetnek és a hazafias szellemnek fölszentelt hajléka volt.

Szalay Pál.

— Városi közgyűlés. Székelyudvarhely város képviselőtestülete ma (csütörtökön) d. u. 3 órakor rendkívüli közgyűlést tart a tanács bérhelyiségében. Nagyon fontos tárgyakat foglal magában a tárgysorozat. Vizvezetési próbákat, új katonai laktanya, járványkórház építése és mind ezek pénzt, újabb terhet jelentenek s a laktanya kivételével olyant, melyből visszatérítésről szó sem lehet. A koresolya-egylet raktárhelyiség építésére a sétatéren „megfelelő hely“ átengedését kéri. Ohajtandó, hogy a képviselőtestület tagjai minél többen résztvegyenek a fontos tárgy közgyűlésen.

HIREK.

Hihetetlen hírek.

Mondják, hogy a talyigakerékhez nem hasonlítható nagyságu női kalapoktól a vasárnapi záróvizsgán mindenki jól láthatott;

mondják, hogy némely szövelkezeti igazgató a „vetköztetés”-hez nem ért;

mondják, hogy a székely iparkamara az összes székely fiukat a székelyföldi iparosokhoz fogja „szegődtetni”-ni;

mondják, hogy a helybeli „járványkórház”-nak mult héten egy jó étvágyu lakója nem volt;

mondják, hogy a „járvány” jelzöt onnan kapta, mert ott járnak a legtöbben;

mondják, hogy a polgármester város rendezési tevékenységének bámulására az idegen forgalom megnövekedett;

mondják, hogy az augusztusi méhészeti tárlaton városi heréket nem fognak kiállítani.

E hírek valódiságáért felelősséget nem vállal a szerkesztőség.

— **Ritka esküvő.** Horváth Ignác 1848—49-beli alezredes, a Mátyás huszárok parancsnoka, a kolozsvári orsz. történelmi ereklye-muzeum tiszteleti elnöke, ki 1814. július 31-én született, a napokban esküszik Kolozsvárt örök hűséget özv. Pathe Józsefné, Barabás Mari urnőnek. Ily magas életkorban szokatlannak látszó házasság magyarázata az, hogy az alezredes ur, Isten után mennyasszonyának köszönheti magas korát, kellemes életét, mert mint hü őrző anyala, 18 év óta önzetlenül, önfeláldozással ápolja s a háztartás gondos vezetésével megóvta az öreg harcost az anyagi küzdelmek nehéz bajaitól is. K. Horváth Ignác szerény nyugdíjából élő, teljesen vagyontalan öreg katona léte ez önfeláldozó hűséget nem képes másal viszonzni csak azzal, hogy nevét Isten és az állam törvényei szerint átruházza, élettársává teszi a hü nőt, kinek édesapja Barabás Samu ref. lelkész volt Györgyfalván, édes anyja pedig Szentpéteri Nemes Mária, aki tehát nemcsak köztisztelést mindig kiérdemelt magatartása, nemes gondolkodása és viselkedése, tettekben megnyilatkozott honleányi érzése, hanem születésénél fogva is méltó élettárs a dicsőséggel küzdött erdélyi hadsereg még életben levő legmagasabb rangu és kora katonájához. Az esküvő 1911. június 22-én, ma, esütőriőkön tartatik meg Kolozsvárt, a Farkas-utca 27. sz. háznál. Az egyházi szertartást Pál István apátkanonok fogja végezni. Tanúk lesznek: Eszterházy Miguel gróf 1848—49-beli Sándor huszár százados, az orsz. történelmi ereklye muzeum t. elnöke és Kuszkó István, a muzeum t. alelnöke.

— **Dr Kovács Gábor,** Kovács Mihály a parajdi állami elemi iskola nagytekintélyű igazgatójának fia, abban a kitüntetésben részesült, hogy a napokban a kolozsvári Ferenc József tudományos egyetemen a jogtudományok doktorává is felavatták. Egy évvel ezelőtt lett az államtudományok doktora és jelenleg Dr Gidófalvy István előnyösen ismert kolozsvári kir. közjegyzőnél praktizál.

— **Esküvő.** Palla Jenő, a székelyudvarhelyi állami főreáliskola derék tanára, e hó 29-én esküszik örök hűséget Lányi Ibolykának, Lányi Imre székelyudvarhelyi posta- és távirafelügyelő s neje Gyarmathy Róza leányának Székelyudvarhelyt.

— **Halálozás.** Szabó Ödön székelyudvarhelyi szabómester polgártársunk életének 47-ik évében meghalt. Temetése nagy részvét mellett a róm. kath. anyaszentegyház szertartása szerint, vasárnap d. u. 4 órakor történt meg. Szabó József szabómester, városi képviselő és a polgári kör gazdája testvéröccsét vesztette el az elhunyiban.

— **Székely tanoncok felvétele.** A székelyföldi kereskedelmi és iparkamara Marosvásárhelyről július 1-én kezdi meg tanoncelhelyező közulját a Székelyföldön. Udvarhelyvármegyében július 4-én Parajdon a községházánál, 5-én Székelyudvarhelyt a vármegyeházánál és 6-án Székelykereszturon a főszolgabírósnál lesznek tanonc felvételek. Jelentkezhetnek 12 évet betöltött ép és egészséges fiúk, kik legalább 4 elemi osztályt végeztek. A jelentkezéskor elég csak az iskolai bizonyítványt bemutatni. A kamara a fiukat legfentebb 4 évre szegődteti és felügyeletükről gondoskodik.

— **Negyed század mulva,** e hónap 19-én találkoztak az 1886. iskolai évben érettségizettek Székelyudvarhelyt, a ref. kollegiumban. Reggel 10 órakor a kollegium nagy auditoriumába gyülekeztek, a hol Sándor András nagyjaitai ref. lelkész könyörgésével emelte szívüket Istenhez; hálát adván a Teremtés Urának, hogy iskolai testvéreikül hosszú, negyedszázad mulva találkozhattak. Az orgona akkordjainak elhangzása után Péterfi Károly lelkész indítványára, értekezletté alakultak és ennek keretében Péter Károly egyházkerületi tanácsi titkár emlékezett meg az élő és elhalt tanáraikról. Meleg, őszintén átértzett elismeréssel adózván fáradságos munkájukért, melyet a buzgó tanárok az ő nevelésük érdekében végeztek. Majd Jakab Béla állomásfőnök indítványát tárgyalták a 15 év mulva leendő újabb találkozást illetőleg és úgy döntöttek, hogy 10 éves találkozót fognak tartani. Végül Barkóczy Albert Koronkay-féle kertjébe vonultak és a tanári karból megjelentek társaságában vidám poharazás közben emlékeztek az elmúlt, többé vissza nem térő időkre. Felköszöntöket mondtak: Péter Károly, Bod Károly, Nagy Gábor, Szabó András, Sándor András, Vajda Ferenc, Bíró János és mások. Tehát 1921. június 19-én ismét találkoznak. Adja Isten, hogy mindnyájan találkozhassanak...

— **Női kereskedelmi tanfolyam.** A brassói állami polgári leányiskolával kapcsolatos női Kereskedelmi Tanfolyamra az 1911—12 tanévre az előjegyzések jun. hó 30-ig a polgári iskola IV. osztályáról szóló bizonyítvány és 10 K előleg beküldésével történhetnek, amely összeg a végleges felvételkor a tandíjba beszámíttatik. A beírások szept. hó 1—5 napjain d. u. 3—6 óráig az igazgatói irodában történnek. Az intézet szervezetét illető minden egyébrol az érdeklődőknek a női Kereskedelmi Tanfolyam igazgatósága írásbeli megkeresésre készséggel nyújt felvilágosítást. Cim: Női Kereskedelmi Tanfolyam Igazgatósága Brassó Rezső körut 1 sz.

— **A furunkulus újfajta gyógykezelése.** A furunkulus (kelés), mint ezt a legtöbb ember saját tapasztalásából tudja, nem éppen veszedelmes, de igen elterjedt, kellemetlen betegség, amelyet nagyon nehéz gyógyítani, mert a baktériumok, amelyek okozzák, rendszeren a kelések egész sorát idézik elő és a betegség hónapokig is eltarthat. Különböző

szereket használnak ellene, amelyek közül azonban egyik sem föltétlenül biztos hatásu. Igen egyszerű gyógyeljárást fedezett fel most Fuchs dr müncheni egészségügyi tanácsos. Ez az eljárás abban áll, hogy a gyuladásban levő helyen a kelés magja köré ecsettel kiszórt kolloidiumgyűrűt vonnak, amelyet a következő napokon megújítanak és tágitanak. Ilyen eljárással a kelés néhány nap alatt megéri és gyes tartalma magától kiválik minden sebészi beavatkozás nélkül. A kolloidiumgyűrű Fuchs dr véleménye szerint csekély nyomást gyakorol a kelés kerületére és a meggyuladt masszákat így magától kinyomja. Dr Fuchs azonkívül igen valószínűnek tartja, hogy a kolloidiumkezelés a beteg közérzetére is kedvező befolyással van, amennyiben a kolloidium a láz keletkezését is megakadályozza. Ezzel kapcsolatosan megemlítjük, mint régen jól bevált szert, az édestejben péppé főzött lenmaglisztet, mely a kelésre kötve, a legrovidebb idő alatt érlel. Azután pedig a deákflastrom következik, a mely a sebből a gennyedést kitisztítja.

— **Július 2-án** a Rokkant- és Nyugdíj-egylet székelyudvarhelyi fiókjának nyári táncmulatsága Barkóczy Albert Koronkay-féle kerthelyiségében 1 K-ás belépési díjjal.

— **A város mult évi zarszámadása** elkészült s azt kinyomtatva, most küldötték meg a képviselőtestület tagjainak. Az egyes számadási ágak végösszegeiből vajmi nehéz megállapítani, hogy a költségvetés keretén belül, részleteiben mikép gazdálkodtak a város vagyonából. Ezt csak egy arra alkalmas bizottság állapíthatna meg. Együttesen 14 számadási ágot mutat be a zarszámadási kivonat. Az utolsó tételt elhagyva, költségvetésileg elő volt irányozva fedezet 310.899 K 36 f a 228.187 K 01 f szükségletre. Bevettek készpénzben 273.446 K 03 f, értékben 155.322 K 31 f, összesen 428.768 K 34 f. Kiadás ezzel szemben készpénz 267.863 K 99 f, érték 18.011 K 42 f, összesen 285 ezer 875 K 41 f. E szerint maradvány mutatkoznék 5783 K 94 f készpénz, 137.310 K 88 f érték, együtt 143.094 K 82 f, vagyis 201 K 89 fillérrel több, mint a mennyi a kimutatás szerinti bevételből levont kiadás után fennmaradna. Beveendő tétel 54.220 K 85 f, kiadandó 32.982 K 37 f. Maradvány a közalap javára és a pótdó csökkentésére 21.238 K 48 f és 2694 K 4 f, együtt tehát 23.932 K 52 f.

(x) **A magyar újságírás szenzációja!** A Nap a magyar közönség legkedveltebb lapja! A 48-as eszmény és a magyar nemzeti törekvések hü és kérlelhetetlen szószólója. Főszerkesztő: Braun Sándor, felelős szerkesztő: Hacsak Géza. Naponkint 155.000 példány! Egy szám 2 krajcár. A Nap előfizetési ára: Egy évre 16 K, félévre 8 K, negyedévre 4 K, egy hónapra 1 K 40 fillér.

— **Csomagolopapír** kilöszámra kapható elap kiadóhivatalában Kossuth-u 31. sz.

Szerkesztői üzenetek.

P. J. Brassó. Előfizetése ez évi április 1-én már lejárt.

C. B. S. Székely népünket szórakoztatva tanító cikkelyeit mindig szíves örömmel fogadjuk. Végtelenül fáj látni, hogy jóindulatu székely vezető embereinket érdemük szerint nem méltányolják. Pedig oly kevesen vagyunk, kik az elmaradottság miatt tengődő népért lelkesedéssel dolgozunk, hogy gáncoskodás helyett inkább buzdítás lenne helyénvaló



FIGYELEM!

AIDA VERGE és BLUE STAR CONTINENTAL

CIGARETTAPAPIROK CSAK AZ IFT LÁTHATÓ KÉPEKKEL VALÓDIAK.
:--: ÓVAKODJUNK ÉRTEKTELEN UTÁNZATOKTÓL! :--:



BÉLYEGZŐK megrendelésre mindenféle kivitelben bárhova a legpontosabban, gyári áron szállítanak. **Betegh Pál** könyvnyomtató- és könyvkötő-intézetéből Székelyudvarhelyt, Kossuth utca 31. sz.

153—1911 végrh. szám.

Árverési hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX t.c. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a budapesti IX. ker. kir. járásbírósnak 1902 évi Sp. I 712 számú végzése következtében Dr. Ardó Alfiéd ügyvéd által képviselt Révai testvérek budapesti cég javára 208 K s jár. erejéig 1902 évi napján február hó 6-án foganatosított kielégítési végrehajtás után le- és felülfoglalt 800 K becsült következő ingóságok, u. m. 4 tehé nyilvános árverésen eladotnak.

Mely árverésnek az oklándi kir. járásbírósnak 1910. évi V. 74/3 számú végzése folytán 208 K tőkekövetelés ennek 1901 évi szept. hó 1-ső napjától járó 5 százalékos kamatai, egy harmad százalékos váltódíj és eddig összesen 119 K bíróság már megállapított költségek erejéig, Bardoczon alperesnél leendő megírására 1911 évi június hó 28 ik napjának délelőtti 10 órája határidőül kitűzik és abhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t. c. 107 és 108. §-aiért elmében készpénzfizetés mellett, a legelőbbit igénylők, szűkkg esetén becsáron alul is el fognak adni.

Amenyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglalták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX t. c. 120. § értelmében ezek javára s elrendeltetik.

Oklánd 1911 június 8 ikán
POLLÁK IGNÁC
kir. bír. végrehajtó

Nagy feladat mai napság

lányokat jól nevelni. Pedig az emberiség boldogsága nagyrésztben ettől függ. Ezt a nehéz munkát rendkívül megkönnyebbiti **Dolnay Gyula** főszerkesztő „Lányok Lapja” mely havonként kétszer 1-én és 15-én igen sok képpel és oly kiválóan hasznos, szórakoztatva oktató s háziásan nevelő gazdag tartalommal jelenik meg, hogy azt bárki a legnyugodtabb lelkiismerettel adhatja leánygyermekéi kezébe. Az előfizetési ára csak két korona negyedévenként. Mutatványszámmal a „Székely-Udvarhely” re való hivatkozással ingyen küld a „Lányok Lapja” kiadóhivatala Budapest, VIII. Mária-utca 49.

Udvarhelyvármegye Nemes Családjai.

Szerkesztette: **Pálmay József**
Ára füzve 16 K. Míg a készlet tart kapható: **Betegh Pál** könyvkiadónál Székelyudvarhelyt. E díszesen kiállított, az egyes családok címereivel illusztrált mű, igen becses család-történelmi adatokat tartalmaz

B O R I!

Vermengel Gyula székely-udvarhelyi bornagykereskedőnél

a legjobb minőségben, nagy választékban és legelőnyösebb árak mellett nagyban és kicsinyben kapható



NIGRIN

(Fennolentti)
alegjobb cipőkrém
Mindenütt kapható!
A bécsi vadászati kiállításon arany éremmel kitüntetve

Hirdetés az üzlet lelke! Hirdetés nélkül nincs forgalom! **HIRDESEN** tehát a Székely Udvarhely-ben

ÉRTESÍTÉS.

Cipőraktáromat leszállított árak mellett kiárusítom.

Szükségletét mindenki saját érdekében el ne mulassza nálam beszerezni.

Tisztelettel

Szentkovits János Utóda

Kész blousok és gyermekruhák.

Kész aljak és kostümök mélyen leszállított árakban kaphatók.

SZÉKELY-UDVARHELY

tiszta 48 as függetlenségi lap, Udvarhely egye legelterjedtebb közlönye. Megjelenik hetenként 2 szer. Előfizetési ára félévre 5 K. Elterjedtségénél fogva hirdetésekre a legalkalmasabb.

Emle Adria Rákóczy Szt-István Szepesi len

legjobb magyar gyártmányú díszlevélpapírok. Ezekon kívül közönséges és finom, szines és virágos levélpapírok és borítékok, levél-kártyák, gyász- **Képes levelezőlapok** 20-féle helybeli felvétel. Nagy választék tájképes levélpapírosok stb. virágos, genre, művész- és alkalmi kártyákból és üdvözlő jegyekből

Allandóan kaphatók mindenféle

kész nyomtatványok,

u. m. községi, körjegyzői, szolgabírósi, végrehajtói, ügyvédi, lelkészi, iskolai, üzleti és különféle magánügyi nyomtatványok.

NYOMTATVÁNYRAKTÁR

KÖNYVNYOMTATÓ- S KÖNYVKÖTŐ-INTÉZET

BETEGH PÁL

KÖNYV-, ZENEMŰ- ÉS PAPIRKERESKEDÉS

Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 31. (saját ház).

Ajánlja modern gépekkel szakszerűen berendezett villam-motoros

KÖNYVNYOMDÁJÁT

mindenféle könyvnyomdai munkák, u. m.: művek, füzetek, táblázatok, hatósági és üzleti nyomtatványok, meghívók, eljegyzési és esküvői kártyák, névjegyek, falragaszok, körlevelek, gyászjelentések stb. pontos és jutányos áron való elkészítésére. Ajánlja továbbá

könyvkötészetét

honnan izléses munkák a legelővidebb idő alatt olesó áron kerülnek ki

Acélirótollak, rondtollak, üveg-tollak, tollszárok, dísztollszárok. Ironok, fekete, szine és más. Ironok, notes ironok, csavarironok (crayonok), zsebironok, csavarironbetétek, ironvédők, ironhegyezők. Kréták, iskolai, kávéházi és fajelző kréták, szines kréták. Tinták, legjobb irodai és másoló tinták, szines, vegy- és ruhajelző-tinták, bélyegzőfesték, tus, mézga, folttisztító, bronz.

HEGEDŰ, hegedüvonó, hurok, hegedü-iskola, hegedü-alkatrészek. Gramophon és fonográfok, lemezek és hengerek. Döngölő-sipok és szórók. Monogramok fehérnemű és levélpapirjelzésre. Kézi nyomda. Különféle bélyegzők, pecsétnyomok, pecsétjegyek, pecsétviasz, festékpárnák, ostyák. Ajtóablak és névveliratok öntött fémből, erdészkalapácsok gyári áron.

A hazai és külföldi jeles írók művei, ifjúsági iratok és képeskönyvek folyton vannak készletben. Teljes Magyar Könyvtár. A székelyudvarhelyi **középiskolákban** és a városi és megyei **elemi népiskolákban** használatban levő **összes tankönyvek** raktára. Szótárak, térképek, naptárak, imakönyvek, albumok, emlékkönyvek, üzleti beiró könyvek, főkönyvek, pénztárkönyvek, naplók, jegyzőkönyvek, másolókönyvek, bevásárló könyvek, zsebkönyvek (notesek), pénztártömbök (Block), bárca és szelvénykönyvek.

Körzök,

vonalzók, háromszögek, szögmérő, rajzdeszkák, tolltokok, itatódeszkák, olaj-szfesték minden színben. Ecsetek. Irodai és zsebtintatartók, díszintatartók, tollállványok, szivacs-csésze, író-mappák. Legjobb dörzsmézőgák, gummiszalagok. — Rajzszögek, szőnyegszögek, kapesok stb